

RĪGĀ

2018. gada 30. oktobrī
Nr. 1-24/177_e

Finanšu un kapitāla tirgus komisijai
fktk@fktk.lv

Par NILLTF riska pārvaldīšanas normatīvajiem noteikumiem

Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija) ir iepazinusies ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izstrādāto tiesību akta projektu “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi” (turpmāk – Projekts).

Projekts un Asociācijas par to sniegtie priekšlikumi būtu nodalāmi divās daļās – riska pārvaldīšanas stratēģijā izmantojamie rādītāji, kas pamatā saglabāti no spēkā esošās noteikumu redakcijas, un statistikas apkopošana. Jautājumā par statistikas apkopošanu izsakām arī tehniska rakstura priekšlikumus. Vēstules tekstā tiks izmantoti saīsinājumi, kādi izmantoti Projekta tekstā.

1. Kredītiestādēm ir būtiska risku adekvāta pārvaldīšana sadarbībā ar klientiem vai klientu sadarbības partneriem no augsta riska jurisdikcijām, tostarp NVS valstīm. Atzīstams, ka, atbilstoši risku izvērtējumā balstītai pieejai, nav pamatoti un lietderīgi klientu izpētes un darījumu uzraudzības prasības, kādas noteiktas augsta riska ārvalstu klientu apkalpošanai, nekoriģējot piemērot vietējiem klientiem, kuriem jau sākotnēji piemīt būtiski zemāks risks. Atbilstoši šai pieejai būtu arī veidojams Projekta teksts.

Asociācija vērs uzmanību, ka Projekta 10. punktā un attiecīgi statistikas pārskata 1. pielikumā galvenais akcents ir uz padziļinātajai izpētei pakļautajiem klientiem un citiem papildu aspektiem, kas ir pakārtoti riska novērtēšanai. Pēc Asociācijas ieskatiem, ņemot vērā ārvalstu klientu noguldījumu īpatsvara būtisku samazināšanos, tas nedod precīzu priekšstatu par būtiskāko banku sektoram piemītošo risku.

Atbilstoši Projektam NILLTF riska rādītājus būtiski ietekmē tieši Latvijas klientu īpatsvars vai klienti, kas tikai pēc savas darbības jomas nav galvenais riska avots (piemēram, e-komercija). Pēc Asociācijas ieskatiem, augsta riska ekspozīcija galvenokārt veidojas tieši no sadarbības ar klientiem (klientiem ar patieso labuma guvēju) no valsts, kas atbilst Padziļinātās izpētes noteikumu 31. punktā minētajām pazīmēm, un maksājumiem, ko tie no Latvijas veic uz ārvalstīm (galvenokārt ārpus eirozonas).

Pievēršam uzmanību, ka dažādas kredītiestādes Padziļinātās izpētes noteikumu 31. punkta pazīmes piemēro atbilstoši to veiktajam risku vērtējumam, piemēram, attiecībā uz risku identificēšanu un riska kategorijas piešķiršanu par kādu konkrētu valsti. Būtu vēlams

vadlīniju vai par normatīvā aktā līmenī veidota vienota izpratne par šo jautājumu, lai risku pārvaldītu un/vai statistiku varētu salīdzināt vienveidīgi, piemēram, attiecībā uz valstīm ar augstu korupcijas risku (piemērām tādām kā NVS ietilpstošās valstis).

Līdz ar to aicinām ieviest galveno riska pārvaldīšanu un statistikas atspoguļošanu veikt tieši klienta un tā patiesā labuma guvēja un viņu veikto maksājumu kontekstā, ņemot vērā piemēroto ģeogrāfisko risku, un tādējādi galveno akcentu nelikt arī uz vietējiem klientiem, kas to profila dēļ arī pakļauti padziļinātajai izpētei, vai citiem ne tik nozīmīgiem rādītājiem. Nav pamatoti veidot riska pārvaldības sistēmu, saskaņā, ar kuru lielākā daļa klientu, it īpaši, vietējie klienti bez ārvalstu kapitāla līdzdalības, patiesā labuma guvēja vai starptautiskajiem naudas pārvedumiem, uzskatāmi par paaugstināta riska klientiem.

Pēc Asociācijas ieskatiem, riska ekspozīcija novērtējama un statistikā atsevišķi jāapkopo nevis fokusējoties tikai uz kopējo padziļinātajai izpētei pakļauto klientu skaitu un viņu kredīta apgrozījumu un finanšu aktīvu apmēru, bet akcentējot šādus rādītājus:

- 1) klienti, kas ir čaulas veidojumi;
- 2) klienti, kas izmanto privātbankiera pakalpojumus;
- 3) klienti, kas ir trešo valstu politiski nozīmīgas personas;
- 4) klienti, kuru patiesā labuma guvējiem ir (norādot atsevišķi):
  - a) patiesie labuma guvēji ir tikai no Eiropas Savienības (ir ES pilsoņi);
  - b) patiesie labuma guvēji ir gan no Eiropas Savienības (ir ES pilsoņi), gan trešajām valstīm;
  - c) patiesie labuma guvēji ir tikai no trešajām valstīm.
- 5) klienti vai to patiesie labuma guvēji, kas atbilst Klientu padziļinātās izpētes noteikumu 31. punkta prasībām (*lai nodrošinātu statistikas vienveidīgumu, būtu, piemēram, jāsigatavo un kredītiestādēm jāņem vērā attiecīga FKTK konsultatīva vēstule par valstīm, kuras parasti atbilst šajā punktā noteiktajiem vērtējamiem kritērijiem*);
- 6) klienti, kas izmanto uzticības (trasta) vai fiduciāro darījumu pakalpojumus, ja trustā vai fiduciārajā darījumā nodotā summa (vai savstarpēji saistīto uzticības (trasta) darījumu vai fiduciāro darījumu kopsumma) pārsniedz 300 000 *euro* ekvivalentu;
- 7) neklātienē identificētie klienti;
- 8) klienti, kas piesaistīti, izmantojot aģentus vai starpniekus;
- 9) klienti, kuri paši sniedz citām personām norēķinu iespējas e-komercijas ietvaros.

Pēc Asociācijas ieskatiem, Projekta tekstā jāparedz, ka iepriekšminētie rādītāji ir izmantojami ne tikai uzraudzības funkciju veikšanai, bet arī **sabiedrības informēšanai par stāvokli finanšu sektorā**.

Savukārt informācija par padziļinātajai izpētei pakļauto klientu skaitu (apgrozījumu) būtu izmantojama **tikai uzraudzības funkciju veikšanai**, jo šādi dati paši par sevi sabiedrībai nesniedz patiesu un pilnīgu priekšstatu par attiecīgā rādītāja saturu un nozīmi.

Tāpat nav pamatoti tikai padziļinātās izpētes klientu kopējo skaitu (apgrozījumu) izmantot kredītiestādes **kapitāla pietiekamības noteikšanai**, ja mērķis ir šādi mazināt paaugstinātu riska apetīti. Šādām vajadzībām piedāvājam izmanto augstu riska apetīti precīzāk raksturojošus rādītājus.

2. Lūdzam anotācijā precizēt, uz kādām kredītiestāžu meitas sabiedrībām attiecināms Projekts, proti, vai arī uz tādām, kas nesniedz finanšu pakalpojumus.

3. Lūdzam precizēt izvērtēt privātbaņķiera definīciju Projektā, ņemot vērā, kā tā tiek lietota gan NILLTFNL, gan Klientu padziļinātās izpētes noteikumos. Pēc Asociācijas ieskatiem, privātbaņķiera definīcijā minētie kritēriji izpildās tikai tad, ja atbilstība konstatēta visiem Projekta 2.2. punktā sniegtajiem nosacījumiem, nevis izolēti tikai katram no tiem.

4. Aicinām nepārprotami norādīt, ka Projekta 6.4. un 15.7. punktā noteiktās prasības izpilde par papildu kapitālu NILLTF riska gadījumā “nav uzskatāmas par pamatu, lai netiktu ievēroti normatīvie akti NILLTFN jomā”. Citādi tiktu dots nepamatots signāls par atkāpēm no nulles tolerances principa, ka kredītiestāde pati drīkstētu nepietiekamu NILLTF risku pārvaldīšanu jau sākotnēji ierēķināt kredītiestādes kapitālā un nepildīt NILLTF riska pārvaldīšanas prasības.

5. Aicinām anotācijā skaidrot Projekta 6.8., 9. un 10.2. punkta prasību par maksimālajām robežvērtībām, proti, ka robežas sasniegšana automātiski visos gadījumos neparedz atteikšanos no klientu apkalpošanas kādā segmentā, bet prasa argumentētu rīcību, kādēļ robežlielums tiek pārsniegts. Pēc Asociācijas ieskatiem, kredītiestādei robežvērtībām būtu jāseko līdzī, pastāvīgi jāuzrauga un jārikojas būtisku svārstību gadījumā, tomēr mehānisku un negrozāmu robežvērtību noteikšana tieši negatīvi ietekmēs sadarbību arī ar vietējiem klientiem.

6. Aicinām anotācijā un Projektā skaidrot padziļinātajai izpētei pakļauto klientu tvērumu Projekta izpratnē, proti, vai tie ir klienti, kam šādu izpēti veic tikai Klientu padziļinātās izpētes noteikumos īpaši paredzētajos gadījumos vai arī datus papildus iekļaujami tie klienti, kuriem šādu izpēti veic pēc kredītiestādes pašas iniciatīvas. Tāpat lūdzam skaidrot Projekta 10.1.1.1. punktā paredzēto padziļinātās izpētes klientu tvēruma noteikšanas metodiku, proti, vai tajos ir jāietver tie padziļinātajai izpētei pakļautie klienti, kuriem attiecīgajā ceturksnī faktiski nebija jāveic izpēte.

7. Aicinām precizēt e-komercijas tvērumu. Pēc Asociācijas ieskatiem, primāri tajā būtu jāietilpst kredītiestādes klientiem, kuri citām personām nodrošina norēķinu iespējas par e-komerciju.

8. Aicinām anotācijā sniegt skaidrojumu, ko praktiski nozīmē Projekta 18. punkta prasība “ievērot personas datu apstrādes prasības” vai to svītrot.

9. Aicinām kopīgi ar Valsts ieņēmumu dienestu un Kontroles dienestu rast risinājumu, lai informāciju par to pieprasījumiem un rīkojumiem FKTK varētu iegūt tieši no minētajām iestādēm, nevis no kredītiestādes un attiecīgi svītrot Projekta 22.2. punktu.

10. Attiecībā uz pielikumu aizpildīšanas kārtību aicinām rindām un kolonnām izmantot atšķirīgu numerāciju, vai kolonnas saukt par kolonnām un rindas par rindām, nevis ailēm.

12. Lūdzam anotācijā vai Projekta tekstā risināt jautājumu par to, vai un kā tas skar tos klientus, ar kuriem sadarbība izbeigta, bet kādu objektīvu šķēršļu dēļ līdzekļi atrodas, piemēram, pagaidu kontā, tranzītkontā vai norādīti kā slēgtie klienti ar atlikumiem.

13. Projekta 50. punktā lūdzam norādīt, ka pirmo pārskatu iesniedz par 2019. gada pirmo vai otro ceturksni. Pirms tam iespējama datu nodošanu testa režīmā. Ātrāka ieviešana objektīvi nav tehniski iespējama.

Pateicamies par konstruktīvo diskusiju ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvjiem klātienē 2018. gada 29. oktobrī.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētāja

S. Liepiņa

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

E. Pastars, edgars.pastars@financelatvia.eu